

EDUSKUNNAN VASTAUS 145/2002 vp

Hallituksen esitys laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain 9 §:n muuttamisesta (HE 176/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystoimi on antanut asiasta mietinnön (StVM 27/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 5 a §:n 1 momentti, 9 c §:n 1 momentti, 10 §:n 5 ja 7 momentti, 14 §:n 4 momentti ja 15 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 5 a §:n 1 momentti sekä 14 §:n 4 momentti laissa 1671/1995, 9 c §:n 1 momentti laissa 1229/1999, 10 §:n 5 momentti laissa 103/1989 ja mainitussa laissa 1671/1995, 10 §:n 7 momentti laissa 638/1994 ja mainitussa laissa 1671/1995, 15 §:n 3 momentti mainitussa laissa 103/1989, sekä

lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 851/1971 ja mainituissa laeissa 103/1989 ja 1671/1995, uusi 7 momentti, 9 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1229/1999, uusi 3 ja 4 momentti, 9 d §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 103/1989 sekä laeissa 1528/1993, 226/1998, 939/1999, 625/2000 ja 775/2001, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—6 momentti siirtyvät 3—7 momentiksi sekä 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993, 638/1994 ja 1671/1995, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 ja 7 momentti siirtyvät 6 ja 8 momentiksi sekä nykyinen 6, 8 ja 9 momentti siirtyvät 7, 9 ja 10 momentiksi, seuraavasti:

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (*tuleva aika*).

Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on ollut työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa, Suomessa järjestetyn työeläketurvan piiriin kuuluvassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläk-

keeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta edunsaaja on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaisissa (662/1985) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua rahamäärän suuruiset.

9 §

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään työkyvyn alenemisen arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, 60 vuotta täyttäneen edunsaajan, jonka työura on pitkä, työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

9 a §

Ennen vuotta 1945 syntyneeseen edunsaajaan, joka ei täytä 1 momentin 1 kohdassa säädettyä edellytystä peruseläkkeen tai muun siihen verrattavan eläkkeen ansaitsemisesta 15 kalenterivuoden aikana, sovelletaan mainitun 15 kalenterivuoden ajan sijasta 20 kalenterivuoden aikaa, jos:

1) edunsaajaan valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1229/1999) voimantulosäännöksen 4 momentin mukaan sovelletaan 9 a §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa sanotun lain voimaan tullessa, tai

2) edunsaaja 1 päivänä tammikuuta 2000 sai työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) mukaista työmarkkinatukea työttömyyspäivärahan enimmäismäärän täyttymisen vuoksi.

Mitä edellä 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske edunsaajaa, joka ei ole ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään 15 vuotta. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan huomioon niin kuin mainitun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään.

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, ennen vuotta 1944 syntyneellä edunsaajalla on 58 vuotta täytettyään oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmäksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkeajaksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, lukuun ottamatta kuitenkaan 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta ja tilannetta, jossa edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta alemmassa eläkeiässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

9 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentin johdantokappaleessa säädetään, ennen vuotta 1947 syntyneellä osa-aikatyöhön siirtyneellä edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä 56 vuoden iän täytettyään, mutta ei vanhuuseläkeiän tai tätä alemman eroamisiän täyttämisen jälkeen.

10 §

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä eläke lasketaan siten kuin edellä tässä pykälässä säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen edunsaajan vanhuuseläkkeeseen lisätään osa-aikaeläkkeellä olon ajalta 1/16 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeeseen 1 momentin kolmannen ja viidennen virkkeen mukainen määrä eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 10 b §:n 2 ja 3 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella hänen osa-aikaeläkkeensä on määrätty. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä tulevaan eläkkeeseen luetaan mukaan 5 a §:ssä tarkoitulta tulevalta ajalta karttuva eläke, tältä ajalta karttuu eläkettä 4 momentin mukaisesti myös edellä tarkoitettusta ansiotulojen erotuksesta.

Laskettaessa 7 momentin mukaisesti eläkkeiden enimmäismäärää 8 §:n 4 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle edunsaajalle sekä sellaiselle puolustusvoimien sotilasammattihenkilön tai värvätyn taikka rajavartiolaitoksen erikoisupseerin, rajavartijan tai merivartijan viran haltijalle, joka on 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu vanha edunsaaja, sovelletaan kuitenkin 7 momentin

lopussa olevan taulukon asemesta seuraavaa taulukkoa:

Eläkeaikaa	Prosenttia
vähintään 16 vuotta	66 prosenttia
vähintään 13 vuotta	65 prosenttia
vähintään 10 vuotta	64 prosenttia
vähintään 7 vuotta	63 prosenttia
vähintään 3 vuotta	62 prosenttia
alle 3 vuotta	61 prosenttia

14 §

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei ole maksettava. Edellä sanottua rahamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan.

15 §

Osa-aikaeläke myönnetään aikaisintaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona edunsaaja on täyttänyt 58 vuotta. Ennen vuotta 1947 syntyneelle edunsaajalle osa-aikaeläke myönnetään kuitenkin aikaisintaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona hän on täyttänyt 56 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Tämän lain 9 §:n 7 momenttia ja 9 c §:n 1 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2004.

Tämän lain 9 §:n 7 momenttia ei sovelleta valtion eläkelain 8 §:n 4 momentin 1—3 kohdassa mainittuun edunsaajaan.

Sen estämättä, mitä 9 §:n 7 momentissa ja 9 c §:n 1 momentissa säädetään, sellainen vuosina 1944—1946 syntynyt edunsaaja, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä tarkoitet-

tu oikeus eläkeiän valintaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 voimassa olleiden säännösten mukaan, mutta joka ei viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 joko eläkettä hakiessaan tai muutoin kirjallisesti ilmoittanut valtiokonttorille niin haluavansa, säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään, mikäli hänen palvelussuhteensa jatkuu valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka. Tämän lisäksi sellainen vuonna 1947 syntynyt edunsaaja, jolla on ollut vastaava oikeus eläkeiän valintaan, mutta joka ei ollut tätä oikeuttaan käyttänyt viimeistään 30 päivään kesäkuuta 1999 mennessä, säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 59 vuotta täytettyään, mikäli hänen palvelussuhteensa jatkuu valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

Tämän lain 9 a §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan 1 päivästä elokuuta 2002. Lain 9 a §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan myös sellaisiin työttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen muutoksen soveltamisen voimaantuloa. Jos edunsaajalla ei ole ollut oikeutta työttömyyseläkkeeseen sen vuoksi, että hän ei ole täyttänyt 9 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista edellytystä sellaisena kuin se on tämän muutoksen voimaan tullessa, työttömyyseläke myönne-

tään hakemuksesta tämän lain sekä muilta osin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden valtion eläkelain säännösten mukaisesti hakemista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä elokuuta 2002 alkaen. Jos mainittu hakemus tehdään kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, työttömyyseläke myönnetään 1 päivästä elokuuta 2002 alkaen.

Tämän lain 9 d §:n 2 momenttia, 10 §:n 5 ja 6 momenttia sekä 15 §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen osa-aika-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma sattuu mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Ennen vuotta 1947 syntyneisiin edunsaajiin sovelletaan kuitenkin 10 §:n 6 momenttia sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa 10 §:n 5 momenttina. Vuosina 1947—1951 syntyneen edunsaajan, joka on saanut osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran täytettyään 60 vuotta, vanhuuseläkkeeseen lisätään 10 §:n 6 momentista poiketen 1/12 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä.

Tämän lain 14 §:n 4 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2002.

Tämän lain 14 §:n 4 momentissa säädetty euromäärä vastaa vuodelle 1984 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

valtion perhe-eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 697/1985, seuraavasti:

9 §

Perhe-eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei ole maksettava. Edellä sanottua rahamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta . Lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta
2002.

Tämän lain 9 §:n 4 momentissa säädetty euro-
määrä vastaa vuodelle 1984 vahvistettua palk-
kaindeksilukua.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2002